

**تحریم‌های سازمان ملل متحد
و
حاکمیت قانون**

تألیف:

جرمی ماتام فارال

مترجمین:

دکتر مجید عباسی

دانشیار روابط بین‌الملل دانشگاه علامه طباطبائی

دکتر حمیدرضا عساری

مدرس روابط بین‌الملل دانشگاه علامه طباطبائی

فهرست مطالب

مقدمه مترجمین	۱۵
بخش یکم: تنظیم صحنه	۱۷
فصل یکم: معرفی تحریم‌های سازمان ملل متحد	۱۹
۱- تعریف تحریم‌های سازمان ملل متحد	۲۱
۲- استدلال اصلی و اهداف کلیدی	۲۴
۳- مسیر پیش رو	۲۶
فصل دوم: به سمت یک الگوی عملی حاکمیت قانون برای تحریم‌های سازمان ملل متحد	۲۸
۱- تناسب حاکمیت قانون با فعالیتهای شورای امنیت سازمان ملل متحد	۳۰
۱-۱ رابطه نزدیک شورای امنیت با قانون و اتکا به آن	۳۰
۱-۲ افزایش تأکید بر حاکمیت قانون در روش شورای امنیت	۳۲
۲- نویدها و مخاطرات حاکمیت قانون	۳۷
۲-۱ بحران علمی درباره حاکمیت قانون	۳۸
۲-۲ نجات حاکمیت قانون از بحران علمی	۴۲
۳- به سمت یک الگوی واقع‌بینانه حاکمیت قانون برای سازمان ملل متحد	۴۴
۳-۱ حاکمیت قانون از منظر شورای امنیت	۴۵
۳-۲ حاکمیت قانون از منظر دبیرکل سازمان ملل متحد	۴۷
۳-۳ دیدگاه‌های کارشناسی در خصوص رابطه میان شورای امنیت و حاکمیت قانون ..	۴۸
۳-۴ تدوین الگوی واقع‌بینانه حاکمیت قانون برای تصمیم‌گیری درباره تحریم‌ها	۵۱
الف) شفافیت	۵۲
ب) یکپارچگی	۵۲
ج) برابری	۵۳
د) فرآیند رویه‌ای	۵۳

۶ □ تحریم‌های سازمان ملل متحد و حاکمیت قانون

- هـ) تناسب ۵۳
- ۳-۵ چارچوبی برای تجزیه و تحلیل آتی ۵۴
- بخش دوم: تکامل چارچوب تحریم‌های سازمان ملل متحد ۵۵**
- فصل سوم: از آگینا تا آیسینیا: پیشینه تاریخی تحریم‌های سازمان ملل متحد ۵۷**
- ۱- تحریم‌ها در دوران باستان و قرون وسطی ۵۷
- ۲- تحریم‌ها در حقوق بین‌الملل کلاسیک ۵۹
- ۲-۱ مقابله به مثل ۶۰
- ۲-۲ تلافی ۶۱
- ۲-۳ محاصره دریایی نرم ۶۲
- ۲-۴ احتمالات و محدودیت‌های پیش از تحریم‌های قرن بیستم ۶۲
- ۳- تحریم‌ها در نظام جامعه ملل ۶۳
- ۳-۱ اعمال تحریم‌های جامعه ملل ۶۴
- ۳-۲ تجربه تحریم‌های جامعه ملل علیه ایتالیا ۶۶
- ۳-۳ درس‌هایی از تجربه جامعه ملل ۶۷
- فصل چهارم: تحریم‌ها در منشور ملل متحد ۷۰**
- ۱- رویکردی تازه در قبال امنیت دسته جمعی ۷۰
- ۱-۱ حق وتو: مشوقی برای قدرت‌های بزرگ ۷۱
- ۱-۲ مشوق‌هایی برای قدرت‌های کوچک‌تر: اهداف و اصول سازمان ملل متحد ۷۱
- ۱-۳ ارکان اصلی سازمان ملل متحد ۷۳
- ۲- اختیارات تحریم‌های شورای امنیت سازمان ملل متحد ۷۴
- ۲-۱ چکاندن ماشه تحریم‌ها: ماده ۳۹ ..... ۷۵
- ۲-۲ مفاد تحریم‌های منشور ملل متحد: ماده ۴۱ ..... ۷۵
- ۲-۳ سایر مفاد فصل هفتم در ارتباط با تحریم‌ها: مفاد ۴۸ و ۵۰ ..... ۷۶
- ۲-۴ ماهیت الزام‌آور تحریم‌های ماده ۴۱ ..... ۷۶
- ۳- موضوع اعمال محدودیت‌ها بر اختیارات تحریم‌های شورای امنیت ۷۸

فهرست مطالب □ ۷

- ۳-۱ محدودیت‌های بالقوه مبتنی بر منشور ملل متحد در خصوص اختیارات تحریم‌های شورای امنیت ۷۹
- ۳-۲ قواعد آمره محدودیتی بالقوه بر اختیارات تحریم‌های شورای امنیت ۸۱
- ۳-۳ احتمال ارزیابی قضایی تحریم‌های شورای امنیت ۸۳
- ۳-۴ اختیارات ماندگار شورای امنیت ۸۵
- ۴- خلاً اجرای منشور و تکامل تدریجی نظام تحریم‌های سازمان ملل متحد ۸۷

بخش سوم: تحریم‌های سازمان ملل متحد در عمل ۸۹

فصل پنجم: ایجاد مبنای قانونی برای تحریم‌ها: شناسایی تهدیدها و استفاده از فصل هفتم

- منشور ملل متحد ۹۱
- ۱- تعیین وجود تهدید علیه صلح، نقض صلح یا اقدام تجاوزکارانه ۹۲
- ۱-۱ آیا شورای امنیت پیش از اعمال تحریم‌ها ملزم است وجود یک تهدید علیه صلح، نقض صلح یا اقدام تجاوزکارانه را احراز کند؟ ۹۲
- ۱-۲ تهدید علیه صلح ۹۴
- الف: تهدیدهایی با بعد بین‌المللی و فرامرزی ۹۵
- ۱- کشورهای با سابقه ستیزه‌جویانه و توان بالقوه دستیابی به سلاح کشتار جمعی ۹۵
- ۲- تروریسم بین‌المللی ۹۷
- ۳- درگیری بین‌المللی ۹۹
- ۴- مداخله ۱۰۰
- ب: تهدیدهایی که از بحران داخلی نشأت می‌گیرند ۱۰۱
- ۱- ممانعت یک رژیم اقلیت نژادپرست از اعمال حق تعیین سرنوشت ۱۰۱
- ۲- آپارتاید ۱۰۲
- ۳- جنگ داخلی عمومی ۱۰۳
- ۴- مصادره قدرت از دولتی که از طریق دمکراتیک انتخاب شده ۱۰۴
- ۵- استفاده یا تهدید به استفاده از نیروی نظامی از سوی یک گروه شورشی علیه یک حکومت ۱۰۵
- ۶- بحران‌های وخیم انسانی ۱۰۶

۸ □ تحریم‌های سازمان ملل متحد و حاکمیت قانون

- ۷- نقض حقوق اساسی اقلیت‌ها ۱۰۸
- ۳-۱ موارد نقض صلح ۱۰۹
- ۴-۱ اقدام تجاوزکارانه ۱۰۹
- ۲- استناد به ماده ۴۱ و فصل هفتم منشور ۱۱۰
- فصل ششم: ترسیم دامنه تحریم‌ها و تعیین اهداف ۱۱۲
- ۱- گوناگونی و فراوانی تحریم‌های سازمان ملل متحد ۱۱۲
- ۱-۱-۱ تحریم‌های اقتصادی و مالی ۱۱۳
- ۱-۱-۱-۱ تحریم‌های اقتصادی فراگیر ۱۱۳
- الف) معافیت‌های انسان دوستانه از تحریم‌های فراگیر ۱۱۴
- ب) سایر معافیت‌ها از تحریم‌های فراگیر ۱۱۴
- ۱-۱-۲-۱ تحریم‌های اقتصادی خاص ۱۱۵
- الف) تحریم تسلیحاتی ۱۱۵
- ب) تحریم علیه سلاح‌های کشتار جمعی ۱۱۷
- معافیت‌ها از تحریم‌ها علیه سلاح‌های کشتار جمعی ۱۱۹
- ج) تحریم‌های نفتی ۱۱۹
- معافیت‌ها از تحریم‌های نفتی ۱۲۰
- د) تحریم آزبست، سنگ آهن، شکر، چرم، کروم، چدن خام، تنباکو، مس، گوشت و فرآورده‌های گوشتی ۱۲۰
- و) تحریم الماس ۱۲۱
- ز) تحریم‌های شیمیایی ۱۲۱
- ح) تحریم الوار ۱۲۱
- ط) تحریم کالاهای لوکس ۱۲۲
- ۳-۱-۱-۱ تحریم‌های مالی ۱۲۲
- ۲-۱ تحریم‌های غیر اقتصادی ۱۲۴
- الف) تحریم‌های دیپلماتیک و نمایندگی ۱۲۴
- ب) تحریم‌های حمل و نقل ۱۲۵
- ج) تحریم سفر ۱۲۶

فهرست مطالب □ ۹

د) تحریم‌های هوایی	۱۲۷
ه) تحریم‌های ورزشی، فرهنگی و علمی	۱۲۸
و) تحریم‌های مخابراتی	۱۲۸
۲- تعیین اهداف تحریم‌ها	۱۲۸
۲-۱ هدف‌های تک‌کشوری	۱۲۹
۲-۲ هدف‌های چندکشوری	۱۲۹
۲-۳ دولت‌های بالفعل (دو فاکتو) به عنوان هدف تحریم	۱۲۹
۲-۴ دولت‌های ورشکسته	۱۳۰
۲-۵ اهداف غیردولتی	۱۳۰
۲-۶ اهداف فرادولتی	۱۳۱
۲-۷ افراد به عنوان هدف تحریم‌ها	۱۳۱
فصل هفتم تنظیم: تحریم‌ها: تعیین اهداف، تعیین محدودیت‌های زمانی و به حداقل رساندن اثرات نامطلوب	۱۳۳
۱- تعیین اهداف تحریم‌ها	۱۳۳
۱-۱ پایان دادن به یک شورش، تهاجم یا مداخله خارجی	۱۳۴
۱-۲ بازگرداندن یک دولت (حکومت) مشروع و/ یا برآمده از رأی مردم به قدرت	۱۳۵
۱-۳ تسهیل رعایت یا محافظت از حقوق بشر	۱۳۵
۱-۴ خلع سلاح یا کنترل تسلیحاتی	۱۳۵
۱-۵ تسهیل ایجاد و تقویت صلح	۱۳۶
۱-۶ مقابله با تروریسم بین‌المللی	۱۳۶
۱-۷ ترویج و ارتقای حکمرانی خوب	۱۳۷
۲- تعیین اجرای موقتی تحریم‌ها	۱۳۷
۲-۱ تعویق زمانی	۱۳۸
۲-۲ محدودیت‌های زمانی	۱۳۸
۳- مقابله با عواقب ناخواسته تحریم‌ها	۱۳۸
۳-۱ اقدام شورای امنیت برای مقابله با عواقب انسانی تحریم‌ها بر مردم غیرنظامی	۱۳۹
الف) فرایند معافیت‌ها	۱۳۹

۱۰ □ تحریم‌های سازمان ملل متحد و حاکمیت قانون

- ب) تحریم‌های هوشمند ۱۴۰
- ج) ارزیابی پیامدهای انسانی ۱۴۰
- ۳-۲ اقدام شورای امنیت برای مقابله با اثرات تحریم‌ها بر کشورهای ثالث ۱۴۱
- فصل هشتم: محول کردن مسئولیت اداره و نظارت بر تحریم‌ها ۱۴۲
- ۱- کمیته‌های تحریم ۱۴۳
- ۱-۱ ساختار ۱۴۳
- ۱-۲ وظایف و مأموریت‌ها ۱۴۴
- الف) فعالیت‌های گزارشی ۱۴۴
- ب) مدیریت معافیت‌ها ۱۴۵
- ج) بررسی درخواست‌ها برای ارائه کمک ویژه براساس ماده ۵۰ ..... ۱۴۵
- د) نظارت بر تحریم‌ها ۱۴۵
- ه) بهبود اجرای تحریم‌ها ۱۴۶
- و) ارتباط با سایر ارگان‌های وابسته ۱۴۶
- ز) اصلاح روش‌های کاری ۱۴۷
- ح) مدیریت فهرست‌های مربوط به تحریم‌های هدفمند ۱۴۷
- ط) بررسی تاثیرات انسانی تحریم‌ها ۱۴۸
- ۱-۳ روش‌های کاری ۱۴۸
- ۲- گروه کاری شورای امنیت در مورد تحریم‌ها ۱۴۹
- ۳- کمیسیون‌های خلع سلاح و کمیسیون‌های تحقیق ۱۴۹
- ۳-۱ کمیسیون‌های عراق: کمیسیون غرامت‌های سازمان ملل متحد، کمیسیون ویژه سازمان ملل متحد (UNSCOM) و کمیسیون نظارت و بازرسی ملل متحد (UNMOVIC) ۱۴۹
- ۳-۲ کمیسیون بین‌المللی تحقیق از رواندا ۱۵۱
- ۳-۳ کمیسیون بین‌المللی تحقیق در امور سودان ۱۵۳
- ۳-۴ کمیسیون مستقل تحقیق بین‌المللی درباره قتل حریری ۱۵۳
- ۴- اعضای کارشناسی شورای امنیت: گروه‌ها، کمیته‌ها، کارگروه‌ها و هیأت‌های کارشناسی ۱۵۳
- ۴-۱ گروه کارشناسی رژیم تحریم‌های عراق ۱۵۴
- ۴-۲ هیأت موقت تحریم‌های عراق ۱۵۴

فهرست مطالب □ ۱۱

- ۴-۳ هیأت کارشناسی در امور تحریم‌های یونیتا (UNITA)..... ۱۵۵
- ۴-۴ هیأت کارشناسان رژیم تحریم‌های سیرالئون ۱۵۵
- ۴-۵ کمیته کارشناسی در امور افغانستان، طالبان و القاعده ۱۵۶
- ۴-۶ هیأت کارشناسان ۱۳۴۳ لیبریا ۱۵۷
- ۴-۷ هیأت کارشناسان سومالی ۱۵۹
- ۴-۸ هیأت کارشناسی ۱۵۲۱ لیبریا ۱۶۰
- ۴-۹ هیأت کارشناسان جمهوری دموکراتیک کنگو (DRC) ۱۶۰
- ۴-۱۰ هیأت کارشناسی سودان ۱۶۱
- ۴-۱۱ گروه کارشناسی ساحل عاج ۱۶۱
- ۵- نهادهای‌های ناظر ۱۶۲
- ۵-۱ ساز و کار نظارت بر صادرات و واردات عراق ۱۶۲
- ۵-۲ ساز و کار نظارت یونیتا ۱۶۳
- ۵-۳ نهاد ناظر بر طالبان و القاعده ۱۶۳
- ۵-۴ گروه ناظر بر طالبان و القاعده ۱۶۴
- ۵-۵ گروه ناظر بر سومالی ۱۶۵
- ۶- گروه عملیات حفظ صلح سازمان ملل متحد ۱۶۶

بخش چهارم: تقویت حاکمیت قانون..... ۱۶۹

- فصل نهم: ضعف‌های حاکمیت قانون در نظام تحریم‌های سازمان ملل متحد ۱۷۱
- ۱- پشت درهای بسته: مشکل شفافیت ۱۷۲
- ۱-۱ شفافیت در فرایند تصمیم‌گیری شورای امنیت ۱۷۲
- ۱-۲ شفافیت در تصمیمات شورای امنیت ۱۷۵
- الف) حکم به تهدید علیه صلح ۱۷۶
- ب) توسل به منشور به منظور وضع تحریم‌ها ۱۸۰
- ج) بیان اهداف تحریم‌ها ۱۸۱
- ۱-۳ شفافیت در کمیته تحریم‌ها ۱۸۶
- ۲- مشکل شفافیت: روندی نامنسجم ۱۸۸

۱۲ □ تحریم‌های سازمان ملل متحد و حاکمیت قانون

- ۱-۲ انسجام و اهداف رژیم تحریم‌ها..... ۱۸۹
- ۲-۲ انسجام و محدوده تحریم‌ها..... ۱۸۹
- ۳-۲ انسجام و بهره‌گیری شورای امنیت از ارکان فرعی..... ۱۹۱
- الف) تشکیل کمیته‌های تحریم..... ۱۹۱
- ب) کمیسیون‌های تحقیق، هیات‌های کارشناسی و نهادهای نظارتی..... ۱۹۲
- ۳- حق وتو و مسأله برابری..... ۱۹۳
- ۳-۱ برابری به معنای رفتاری برابر..... ۱۹۳
- ۳-۲ برابری به معنای نمایندگی برابر..... ۱۹۵
- ۴- آیا هر کسی مجرم است مگر اینکه ثابت شود بی‌گناه است؟ مشکل رویه عادلانه..... ۱۹۸
- ۴-۱ رویه عادلانه و کشورهای هدف تحریم..... ۱۹۸
- ۴-۲ رویه عادلانه در مورد مشمولان غیردولتی تحریم..... ۱۹۹
- ۴-۳ رویه عادلانه و افراد..... ۱۹۹
- ۵- فشار نامتناسب: شهروندان غیرنظامی و کشورهای ثالث..... ۲۰۲
- ۵-۱ مسأله تناسب و شهروندان غیرنظامی: به حداقل رساندن عواقب انسانی تحریم‌ها..... ۲۰۳
- ۵-۲ مسأله تناسب و افراد مشمول تحریم..... ۲۰۵
- ۵-۳ مسأله تناسب و کشور ثالث..... ۲۰۶
- فصل دهم: تقویت حاکمیت قانون در نظام تحریم‌های سازمان ملل متحد..... ۲۰۸
- ۱- افزایش شفاف‌سازی..... ۲۰۸
- ۲- تقویت انسجام..... ۲۱۰
- ۳- تقویت برابری..... ۲۱۲
- ۴- اجرای رویه عادلانه..... ۲۱۴
- ۵- تضمین تناسب..... ۲۱۷
- فصل یازدهم: سخن پایانی..... ۲۲۰
- ضمیمه ۱: خلاصه خط مشی‌های پیشنهادی..... ۲۲۳
- ۱- افزایش شفافیت..... ۲۲۳
- ۲- بهبود انسجام..... ۲۲۴
- ۳- افزایش برابری..... ۲۲۴

فهرست مطالب □ ۱۳

۲۲۴.....	۴- اجرای رویه عادلانه .....
۲۲۵.....	۵- تضمین تناسب .....
۲۲۷.....	ضمیمه ۲: خلاصه‌ای از رژیم تحریم‌های سازمان ملل متحد .....
۲۲۷.....	۱- رژیم تحریم‌های (۲۳۲) رودزیای جنوبی .....
۲۳۳.....	۲- رژیم تحریم‌های (۴۱۸) آفریقای جنوبی .....
۲۳۹.....	۳- رژیم تحریم‌های (۶۶۱) عراق .....
۲۵۶.....	۴- رژیم تحریم‌های (۷۱۳) یوگسلاوی سابق .....
۲۶۱.....	۵- رژیم تحریم‌های (۷۳۳) سومالی .....
۲۶۸.....	۶- تحریم‌های (۷۴۸) لیبی .....
۲۷۵.....	۷- تحریم‌های (۷۵۷) علیه جمهوری فدرال یوگسلاوی (صربستان و مونته‌نگرو) .....
۲۸۵.....	۸- رژیم تحریم‌های (۷۸۸) لیبیا .....
۲۸۹.....	۹- تحریم‌های (۸۲۰) صرب‌های بوسنی .....
۲۹۳.....	۱۰- رژیم تحریم‌های (۸۴۱) هائیتی .....
۳۰۱.....	۱۱- تحریم‌های (۸۶۴) یونیتا: اتحادیه ملی برای استقلال کامل آنگولا .....
۳۱۰.....	۱۲- رژیم تحریم‌های (۹۱۸) رواندا .....
۳۱۷.....	۱۳- تحریم‌های (۱۰۵۴) علیه سودان .....
۳۲۰.....	۱۴- تحریم‌های (۱۱۳۲) سیرالئون .....
۳۳۰.....	۱۵- تحریم‌های (۱۱۶۰) جمهوری فدرال یوگسلاوی .....
۳۳۵.....	۱۶- تحریم‌های (۱۲۶۷) علیه افغانستان، طالبان و القاعده .....
۳۵۲.....	۱۷- تحریم‌های (۱۲۹۸) اریتره و اتیوپی .....
۳۵۶.....	۱۸- رژیم تحریم‌های (۱۳۴۳) لیبیا .....
۳۶۷.....	۱۹- رژیم تحریم‌های (۱۴۹۳) جمهوری دموکراتیک کنگو .....
۳۷۵.....	۲۰- تحریم‌های (۱۵۲۱) لیبیا .....
۳۸۴.....	۲۱- تحریم‌های (۱۵۵۶) سودان .....
۳۹۳.....	۲۲- تحریم‌های (۱۵۷۲) ساحل عاج .....
۴۰۱.....	۲۳- تحریم‌های (۱۶۳۶) حریری .....
۴۰۶.....	۲۴- تحریم‌های (۱۷۱۸) کره شمالی .....
۴۱۱.....	۲۵- رژیم تحریم‌های (۱۷۳۷) ایران .....